

Fotografowanie i filmowanie w czasie sprawowania liturgii

Zasady opracowane w oparciu o Wskazania Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego dotyczące fotografowania i filmowania podczas celebracji liturgii (1994 r.)

Zgodnie ze wskazaniami Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego z dnia 5 grudnia 1994 r. obowiązują następujące zasady:

- 1.** Do sporządzania dokumentacji fotograficznej lub filmowej można dopuścić jedną lub dwie osoby posiadające świadectwo ukończenia specjalnego kursu organizowanego przez Kurię Diecezjalną. Obowiązuje ich godny i świąteczny ubiór (nie sportowo bądź roboczy).
- 2.** Osoby pragnące fotografować lub filmować w czasie liturgii powinny uprzednio uzyskać zezwolenie miejscowego duszpasterza (muszą okazać świadectwo ukończenia kursu liturgicznego). Osoby te powinny być poinformowane o przebiegu akcji liturgicznej i miejscu z którego wolno im fotografować lub filmować. Ważniejsze szczegóły powinni uzgodnić również z celebransem.
- 3.** Fotograf lub operator kamery powinien znajdować się poza prezbiterium. Nie mogą oni zajmować miejsca przeznaczonego wyłącznie dla celebransa lub koncelebransów, służby liturgicznej czy osób związanych bezpośrednio z celebracją liturgiczną (np. kandydaci do święceń, narzeczeni, dzieci pierwszokomunijne itp.).
- 4.** Zabrania się ustawiania w prezbiterium dodatkowych źródeł sztucznego oświetlenia jedynie dla potrzeb fotografa lub kamerzysty.
- 5.** Zabrania się: ustawiania podestów, zwyzek oraz wchodzenia na ambonę lub mensy ołtarzowe oraz inne miejsca mogące służyć do wykonania zdjęć z wysokości.
- 6.** W celu fotografowania lub filmowania liturgii bezwzględnie zabrania się używania dronów.
- 7.** Pracę swoją, tak fotograf jak i kamerzysta winni wykonywać z dyskrecją, nie przeszkadzając wiernym w pobożnym uczestnictwie w liturgii. Dotyczy to głównie zmiany miejsca, używania światła i posługiwania się sprzętem.
- 8.** Fotograf i kamerzysta zobowiązani są bezwzględnie przestrzegać ciszy oraz zajmować postawę przewidzianą w danym momencie liturgii. Nie mogą prowadzić rozmów i przyjmować postaw niewłaściwych, które mogą być odebrane jako lekceważenie sprawowanych czynności liturgicznych.
- 9.** Są w liturgii chwile wymagające szczególnego skupienia i uwagi, są to: czytania słowa Bożego, homilia (kazanie), modlitwa eucharystyczna, przeistoczenie (podniesienie) oraz Komunia święta. W tym czasie osoby fotografujące lub filmujące nie mogą się poruszać w kościele bądź w jakikolwiek inny sposób przeszkadzać celebransowi i pozostałym uczestnikom liturgii.
- 10.** Szczególnym momentem Mszy św. jest ta część modlitwy eucharystycznej, która bezpośrednio wiąże się z przypomnieniem i uobecnieniem gestu Jezusa z Wieczernika, który wzięwszy chleb i wino wypowiedział słowa: „To jest Ciało Moje...”, to jest Krew Moja...”. W tym czasie zabrania się fotografom i kamerzystom wykonywania ich czynności. Odstępstwo od tej reguły nastąpić może tylko w ściśle określonych przypadkach uzgodnionych wcześniej z celebransem liturgii lub ceremoniarzem (kapłanem sprawującym liturgię lub odpowiedzialnym za jej przebieg).
- 11.** Grupowe fotografowanie lub filmowanie uczestników uroczystości jest dozwolone przed rozpoczęciem lub po zakończeniu obrzędów liturgicznych.

12. W myśl kanonu 562 Kodeksu Prawa Kanonicznego proboszcz "obowiązany jest czuwać, aby funkcje liturgiczne były godziwie sprawowane (...) i by nie działo się nic, co nie przystoi świętości miejsca oraz poszanowaniu domu Bożego", dlatego on jest odpowiedzialny za przestrzeganie zasad dotyczących fotografowania lub filmowania czynności liturgicznych.

W związku z tym Proboszcz powinien przed większymi uroczystościami pouczyć zainteresowane osoby o zasadach korzystania z aparatów fotograficznych i kamer video w kościołach.

Przed uroczystościami takimi jak np. Pierwsza Komunia św., rodzice powinni uzgodnić z Proboszczem wybór jednego fotografa i jednego kamerzysty, którym zostanie udzielone prawo do fotografowania i filmowania uroczystości. Przy wyborze tych osób należy kierować się nie tylko ich profesjonalizmem, ale również umiejętnością przestrzegania powyższych przepisów.

13. Zabrania się gestem lub słowem nawoływania uczestników liturgii (dotyczy to szczególnie dzieci przyjmujących Pierwszą Komunię św.) do przyjmowania postaw mających na celu pozowanie lub innych zachowań nienaturalnych dla przebiegu liturgii.

14. Fotograf lub kamerzysta w żaden sposób nie może wpływać na zachowania i postawy celebransa bądź innych osób będących liturgiczną służbą ołtarza. Szczególnie nie wolno żądać zmiany miejsca lub oczekiwać, że kapłan bądź np. ministrant ustawi się w sposób nie zasłaniający fotografowanej lub filmowanej czynności.

Do takich nadużyć nawet z odsuwaniem ręką osoby stojącej w polu widzenia fotografa lub kamerzysty dochodzi szczególnie w trakcie ślubu, gdy fotograf lub kamerzysta usiłują utrwalić na obrazie związane stulą dłonie narzeczonych lub moment przez nich wzajemnego nakładania obrączek.

15. Jeśli z uroczystości parafialnej (np. I Komunia św., prymicje, bierzmowanie, jubileusz, nawiedzenie itp.) przewiduje się sprzedaż większej ilości zdjęć lub filmów, to proboszcz może zażądać spisania umowy z wykonawcą.

W umowie określa się warunki i zakres rejestracji audiowizualnej, gwarancje jakości, termin wykonania, sprawy finansowe oraz inne ustalenia, łącznie z karami umownymi za niedotrzymanie postanowień umowy.

16. Fotografom i kamerzystom, którzy nie będą przestrzegać obowiązujących przepisów, duszpasterze powinni odmówić prawa wykonywania zdjęć lub filmowania podczas sprawowania liturgii.

W przypadkach, gdy fotograf lub kamerzysta naruszają obowiązujące zasady mogą zostać poproszeni o zaprzestanie czynności związanych z utrwalaniem obrazu ; w przypadkach drastycznych można im wydać nakaz opuszczenie miejsca sprawowania liturgii.

17. Zawarte we wskazaniach Episkopatu oraz w niniejszej instrukcji postanowienia odnoszą się zarówno do profesjonalnych fotografów i kamerzystów, jak i do amatorów, którzy chcą wykonywać swoje czynności w czasie sprawowania liturgii.

18. Fotograf lub kamerzysta - amatorzy, którzy chcą wykonywać swoje czynności w czasie sprawowania liturgii tylko w wyjątkowych przypadkach mogą być zwolnieni z obowiązku posiadania świadectwa ukończenia specjalnego kursu o którym mowa była wyżej.

Winni oni jednak bezwzględnie dysponować sprzętem umożliwiającym fotografowanie lub filmowanie z zachowaniem wymaganej odległości od miejsca sprawowania liturgii. Brak odpowiedniego sprzętu nie upoważnia fotografa lub kamerzysty np. do wchodzenia do prezbiterium oraz zbliżania się do określonych miejsc w sposób mogący rozpraszać uczestników liturgii.

19. Fotograf i kamerzysta powinni także pamiętać, że zachowując powyższe zasady okazują szacunek dla fotografowanych lub filmowanych osób, którzy są głównymi uczestnikami uroczystości liturgicznej.

Usilne uatrakcyjnianie sposobów i metod fotografowania lub filmowania służy zatem tylko komercji, a świadczy o barku poszanowania dla liturgii oraz całkowitym niezrozumieniu osób przyjmujących sakrament. W ich pamięci bowiem utrwalane obiektywem chwile winny zapisać jako głębokie przeżycie duchowe, których dokumenty w postaci fotografii lub filmu są jedynie materialną pamiątką.

Oprawa muzyczna liturgii

Zasady opracowane w oparciu o Konstytucje o Liturgii św. "Sacrosanctum concilium" Soboru Watykańskiego II, Instrukcja "Musicam Sacram" (1967 r.), Instrukcję Kongregacji Kultu Bożego "Koncerty w kościołach" (1987 r.), a także przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego, kan.1210.

Świątynia i liturgia to przestrzeń dla muzyki kościelnej i liturgicznej. Z tego też powodu zabrania się wykonywania świeckich utworów lub piosenek podczas liturgii nawet jeśli one są dziełem uznanych, światowej sławy kompozytorów lub wykonawców.

Tymczasem coraz częściej osoby przyjmujące sakrament lub ich najbliżsi uważają, że jest to ich uroczystość prywatna i oni mają prawo decydowania o wprowadzeniu elementów - jak to ogólnie uzasadnia się - które uatrakcyjnią bądź wskażą szczególne znaczenia danej chwili, zapominając iż jest to liturgia zaś prawo do kierowania sprawami liturgii należy wyłącznie do władz Kościoła.

Przysługuje ono Stolicy Apostolskiej oraz zgodnie z prawem biskupowi. Dlatego nikomu innemu, choćby nawet był kapłanem, nie wolno na własną rękę niczego dodawać, ujmować ani zmieniać w liturgii.

Niestety coraz częściej wykonywanie w trakcie uroczystości ślubnych piosenki „Hallelujah” Leonarda Cohena albo rzewne śpiewów innych artystów podczas pogrzebu jest niedopuszczalnym nadużyciem i świadczy o całkowitym niezrozumieniu liturgii.

Skarbiec muzyki sakralnej jest tak bogaty, że wykonanie utworu będącego świadectwem wiary stwarza możliwość wprowadzenia piękna i medytacji. Natomiast liturgia jest piękna i bogata zatem wystarczy sprawować ją w sposób godny, przygotowany i z należyтым zaangażowaniem. Wszystkie zaś udziwnienia, szukanie poklasku i oryginalności, wykonywanie utworów nieliturgicznych - świeckich są zakazane.

Osobom wykonującym pieśni lub muzykę sakralną nie wolno zajmować miejsca w prezbiterium, a ich strój i zachowanie winny odpowiadać sakralnemu charakterowi świątyni.

(opracował JR)